

УДК 657.1

Белова Ірина

к.е.н, доцент

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль**СУТНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ****Анотація**

У статті розглянуто питання необхідності застосування інформаційного забезпечення для системи управління підприємством. Наявність потреби в інформації і інтересів користувачів облікової інформації сприятиме процесу пізнання об'єкту, як складової процесу управління.

Ключові слова: інформація, управління, управлінський облік, облікова інформація, бухгалтерський облік, облікова система.

В Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [7] відмічається, що «внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством».

Проф. Є.А. Мізіковський у 1995 році буквально не ототожнюючи управлінський облік з виробничим пише: «Стратегічний напрям розвитку вітчизняного виробничого обліку на найближчу перспективу бачиться в теоретичній розробці і наступному поетапному практичному впровадженні концептуальних основ управлінського обліку» [9, с. 44].

Оригінальним є трактування управлінського обліку Н.В. Валебнікова та І.П. Василевич [4] як особливої галузі бухгалтерського обліку. Основним завданням цього обліку є акумуляція затрат за виробничими ділянками.

Узагальнюючи визначення управлінського обліку як виробничого визначимо дві основні позиції авторів: виробничий облік тотожний управлінському, при цьому управлінський облік є більш деталізованим; виробничий облік – одна із складових управлінського обліку.

Підтвердженням цьому є позиція О.С. Бородкіна: «хіба без наявності облікової інформації про випуск продукції, її реалізацію та отримані фінансові результати можна серйозно говорити про управління? Звичайно, ні.» [2, с. 47] та С.А. Стукова, який відмічає, що «... весь бухгалтерський облік є однією з найважливіших функцій управління і є відповідно управлінським, однак в англійській літературі управлінським стали називати той розділ бухгалтерського обліку, який пов'язаний з відображенням і контролем витрат виробництва» [13, с. 64].

Отже, управлінський облік не може існувати лише в межах виробничого обліку. Він повинен поширюватись на всю діяльність підприємства.

Сьогодні широкого розповсюдження набула думка про те, що управлінський облік є аналітичним, в той час як бухгалтерський – синтетичним. «...Поділ бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський здійснюється

значною мірою умовно. В системі бухгалтерського синтетичного обліку обороти управлінського і фінансового обліку окремо не виділяються, відмінність в значній мірі відбувається на рівні аналітичного обліку» [12, с. 62].

Деякі вчені, зокрема: Р. Гаррісон [5, с. 70], Б. Нідлз [10, с. 41] не торкаючись змісту і широти діапазону розподілу обліку, роблять акцент на користувачах інформації, відмічаючи при цьому, що управлінський облік необхідний для внутрішніх користувачів, в той час як бухгалтерський – для зовнішніх

Як зазначає Д.Д. Батуєва [1, с. 34-36] «звітні показники фінансового обліку – публічна звітність орієнтована на інвесторів, кредиторів, державні контролюючі відомства, потенційні і реальні власники. Звітні показники управлінського обліку – особливі внутрішні звіти, орієнтовані на координацію внутрішніх грошових потоків і прийняття менеджером управлінських рішень». Говорячи про міжнародний облік Ф.Ф. Бутинець [3, с. 7] зазначає: «...не слід плутати такі два абсолютно різні поняття, як облік та звітність».

Отже, управлінський облік не є внутрішнім, в той час як фінансовий – зовнішнім. Облік єдиний, проте інформація, втілена у звітності, або власне звітність може бути зовнішньою і внутрішньою (фінансовою і управлінською).

Роль інформації є беззаперечною для ефективного управління підприємством, як процесу координації і регулювання його діяльності для досягнення поставленої мети. Управління неможливе без інформації. На важливості даного питання наголошують й ряд авторів, відзначаючи, що головні умови ефективного управління: а) наявність інформації; б) вміння її аналізувати [8, с. 164].

Облікова система пов'язана із задоволенням інформаційної потреби управління. Тобто, цілком закономірно визначити облік як систему спостереження, вимірювання, реєстрації, обробки і передачі апарату управління інформації про господарську діяльність. В системі управління відбуваються інформаційні процеси. Це обумовлено відсутністю однозначної детермінованості системи. Бухгалтерський облік, будучи складовою системи управління, безпосередньо пов'язаний з цими процесами, облікова інформація є складовою управлінської інформації. Система бухгалтерського обліку надає інформацію про господарську діяльність підприємства апарату управління. Таким чином процес прийняття рішень системою управління тісно пов'язаний з процесом обробки і передачі інформації. При цьому бухгалтерський облік є не лише самостійною інформаційною, але і самостійною організаційною системою.

Виходячи з цього, інформація бухгалтерського обліку – це відомості, які зменшують невизначеність щодо суб'єкта управління. При цьому вона не існує в перманентному стані і виникає при звертанні користувачів до даних. Облік буде поставляти об'єктно-орієнтовану інформацію лише в тому випадку, коли буде існувати потреба в інформації. Для того, щоб задовольнити потреби користувачів в отриманні бухгалтерської інформації необхідна модель обліку, що матиме певні характеристики вихідної інформації. Інформація формується і виражається через відношення між даними і їх споживачами. Її величина залежить не від числа знаків в повідомленні, а від того банку даних, яким оперує споживач та рівня підготовки, інформованості, досвіду – апперцепції

користувачів. Згідно системного підходу інформаційні процеси, які відбуваються в системі бухгалтерського обліку – об'єктивні і невіддільні від системи управління підприємством.

Управління, на думку М.С. Пушкара [11, с. 19], пов'язується з деяким насиллям над системою, як частиною середовища, призначенням якого є коригування руху, визначеного початковими умовами, вихідним потенціалом або обмінними процесами у системі та ззовні, та з середовищем. Управляти діяльністю підприємства без схеми, що зв'язує каналами керуючу і керовану систему, неможливо. Перша система каналами зв'язку одержує з керованої системи інформацію про стан заданих параметрів, виробляє команди управління і передає їх назад до виконання. При цьому на вхід управляючої системи надходить описова (дескриптивна) інформація, а на вихід – нормативна, передписуюча (прескрептивна) інформація.

С.Ф. Голов: «для нормального виконання розглянутих функцій управління необхідна інформація. Таку інформацію має надавати, насамперед, система бухгалтерського обліку, яка виявляє і систематизує дані про господарську діяльність підприємства» [6, с. 8].

Облікова інформація для задоволення інформаційних потреб управління повинна відповідати трьом основним критеріям: 1) цінність (орієнтація на користувача); 2) змістовність (орієнтація на прийняття управлінського рішення); 3) адекватність та належний формат (похідна від первинної інформації та узгодження з іншою інформацією про підприємство).

Визначивши основні критерії, яким має відповідати облікова інформація, можна стверджувати, що бухгалтерська інформаційна система повністю адекватна системі управління лише тоді, коли вихідна інформація цієї системи відповідає останнім. Застосування даних критеріїв відповідності облікової інформації системі управління є особливо корисним при необхідності визначення шляхів удосконалення облікової системи.

Список використаних джерел

1. Батуева, Д.Д. Взаимосвязь информационной, контрольной и аналитической функции системы бухгалтерского учета [Текст] : Дис. канд. экон. наук. / Д.Д. Батуева. – М.; 1998. – 188 с.
2. Бородкін, О.С. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація [Текст] / О.С. Бородкін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 2. – С. 45–53.
3. Бутинець Ф.Ф. Контроль і ревізія [Текст] : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко ; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
4. Валебникова, Н.В. Современные тенденции управленческого учета [Текст] / Н.В. Валебникова, И.П. Василевич // Бухгалтерский учет. – 2000. – № 18. – С. 53–58
5. Гаррисон Р. Управленческий учёт – перспектива [Текст] / Р. Гаррисон // Контролинг. – 1992. – № 3. – С. 70–92.

6. Голов, С.Ф. Управлінський облік [Текст] : підручник / С.Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996. – XIV від 16.07.1999 р.
8. Ковалев, В.В. Как читать баланс. – [3-е изд., перераб., и доп.] / В.В. Ковалев, В.В. Патров. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 448 с.
9. Мизиковский, Е.А. Управленческий учет : необходимость и действительность [Текст] / Е.А.Мизиковский // Бухгалтерский учет. – 1995. – № 8. – С.23–28.
10. Нидлз Б., Андерсен Е., Колдуелл Дж. Основные принципы управленческого учёта [Текст] / Б.Нидлз, Е.Андерсен, Дж.Колдуелл// Бухгалтерский учет. – 1991. – № 6. – С. 40-44
11. Пушкар, М.С. Розробка систем обліку [Текст] : навчальний посібник / М.С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 198 с.
12. Румак, Е.Х. Управленческие аспекты бухгалтерского учета в сельскохозяйственных предприятиях [Текст] : Дис. д.е.н., 1994. – 358 с.
13. Стуков, С.А. И все-таки производственный, а не «управленческий» учет [Текст] / С.А.Стуков // Бухгалтерский учет. – 1997. – № 2. – С. 64.

УДК 657.01

Бразілій Наталія
к.е.н., доцент
Голобородько Аліна
студентка
Черкаський державний технологічний університет
м. Черкаси

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І ВИРОБІВ МЕДИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Анотація

Досліджено особливості оподаткування послуг з медичного забезпечення податком на додану вартість, з врахуванням вимог діючого законодавства. Виявлено переваги та недоліки застосування основних податкових норм та вимог.

Ключові слова: *податок на додану вартість, медичні послуги, ставки податку, лікарські засоби, податкова звітність.*

Проблема необхідності правильного відображення в обліку розрахунків з ПДВ обумовлена тим, що ПДВ є основним джерелом доходів до бюджету із-за найбільшого обсягу надходження від нього, тому допущені в обліку ПДВ помилки найбільше впливають на фінансову безпеку підприємства. У час коли все дуже швидко змінюється, в тому числі і законодавство потрібно слідкувати